

PÄÄKIRJOITUS

Yhteisöllisyydestä, pandemioista ja taloudesta

Hyvä Ennen ja nyt: Historian tietosanomat -lehden lukija,

koronapandemian aikana moni meistä joutui uuden tilanteen eteen, kun yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstö ympäri maata siirtyi etätöihin. Pandemiasta selvittiin, mutta se jätti myös jälkensä työkuultuuriin. Etätö on tullut jäädäkseen, ja ainakin omassa oppiaineessani kollegoiden työhuoneiden ovet ovat usein kiinni, kun töitä tehdään muualla kuin yliopistolla. Moni meistä on muuttunut digitaalisen aikakauden nomadiksi, jonka työpaikka kulkee repun läppäritaskussa. Työntekotapojen asiantuntijat puhuvat uudenlaisen hybridityökuultuurin muotoutumisesta, ja kun jotkut suuryritykset, kuten Apple, linjaavat toimistotulopakosta, asialle helposti hymähdellään.

Vaikka toimistopakko epäilemättä on jyrkkä ja vapaudestaan tunnetulle yliopistomaailmalle sopimaton menettely, innovatiivisuudestaan kuuluisa Apple saattaa olla oikeilla jäljillä. Vaikka arki saatiinkin rullaamaan pandemia-aikana, jäivät erilaiset työyhteisön sisällä käytävät keskustelut lapsipuolen asemaan – juuri sellaiset ajatustenvaihdot, joista tiedän omankin työyhteisöni sisällä versonneen artikkeleita tai jopa tutkimushankkeita. Satunnaisia, hetkestä lähtöisin olevia keskusteluja ei voi korvata ajastetuilla videopalavereilla. Tämä ei tietenkään tarkoita, että kelloa pitäisi kokonaan kääntää taaksepäin. Etätöyllä on epäilemättä paikkansa myös tulevaisuudessa. Monet ystäväni ja kollegani ovat kuitenkin todenneet kaipaavansa koronaa edeltävästä ajasta yhteisöllisyyttä, joka muotoutui kahvihuonekeskustelujen myötä ja jonka tärkeä, vaikkakin aivan liian usein väheksytyt, tehtävä on toimia työporukan ”liimana”.

Pandemian päätyttyä yhteisöllisyyttä uhkaa toinen tekijä, nimittäin yliopistoissa käynnissä olevat tilaohjelmat. Tampereen yliopisto suunnittelee muun muassa luopuvansa keskustakampuksen Virta- ja Pinni A -rakennuksista. Turun yliopisto niin ikään karsii tilojaan, ja suunnitteilla on esimerkiksi Turun Normaalikoulun siirtäminen alakampuksen Educarium-rakennukseen, jolloin rakennuksessa nyt olevalle kasvatustieteiden tiedekunnalle pitää löytää uudet tilat.

Tilaohjelmien tarpeellisuutta perustellaan taloudellisilla realiteeteilla, joita on tietenkin vaikea lähteä kiistämään. Toivon kuitenkin, että asioista päättävät eivät jumiudu tuijottamaan pelkkiä euroja, vaan tekevät päätöksensä tutkimustietoon nojaten. Halvin työtilavaihtoehto nimittäin on avokonttori. Yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilökunnan työ on lähes poikkeuksetta syvää työtä (deep work), joka vaatii mahdollisuutta keskittyä. Esimerkiksi Turun yliopiston ja Työterveyslaitoksen tutkimus vuodelta 2008 osoittaa, että avokonttoreiden melu ja visuaaliset ärsykkeet häiritsevät keskittymistä työhön. Avokonttoreista onkin monilla aloilla ja yrityksissä luovuttu, sillä niiden on jopa huomattu ajavan ihmisiä etätöihin. Yliopistojen tilaohjelmissa ollaankin paljon vartijoina: halutaanko vahvistaa vasta koronasta toipuvaa yhteisöllisyyttä, vai jatketaanko etätölinjalla?

Talouden ongelmista ja säästöpainesta huolimatta toivotan kaikille lukijoillemme miellyttäviä lukuhetkiä lehtemme uuden numeron parissa!

Olli Kleemola

Päätoimittaja, dosentti ja valtiotieteiden tohtori